

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Міжнародна
науково-практична конференція

Проблеми
надзвичайних
ситуацій

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Харків
19 травня 2023 року

Редакційна колегія

САДКОВИЙ Володимир, доктор наук з державного управління, професор, ректор Національного університету цивільного захисту України (Україна);

АНДРОНОВ Володимир, доктор технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, Національний університет цивільного захисту України (Україна);

БАМБУРА Андрій, доктор технічних наук, професор, ДП «Науково-дослідний інститут будівельних конструкцій» (Україна);

ВАСИЛЬЧЕНКО Олексій, кандидат технічних наук, доцент, Національний університет цивільного захисту України (Україна);

ВАСЮКОВ Сергій, PhD, Національний інститут ядерної фізики (Італія);

GEROLIN Augusto, PhD, Faculty of Sciences University of Ottawa (Canada);

ГОЛІНЬКО Василь, доктор технічних наук, професор, НТУ «Дніпровська політехніка» (Україна);

ГОЛОДНОВ Олександр, доктор технічних наук, професор, ТОВ «Стальпроектконструкція ім. В. М. Шимановського» (Україна);

ДАДАШОВ Ільгар, доктор технічних наук, Академія Міністерства надзвичайних ситуацій Азербайджанської Республіки (Азербайджан);

ДАНЧЕНКО Юлія, доктор технічних наук, професор, Національна академія Національної гвардії України (Україна);

КОНДРАТЬЄВ Андрій, доктор технічних наук, професор, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (Україна);

МИХАЙЛОВСЬКА Юлія, PhD, Національний університет цивільного захисту України (Україна);

ОТРОШ Юрій, доктор технічних наук, професор, Національний університет цивільного захисту України (Україна);

ПЕТРУК Василь, доктор технічних наук, професор, Вінницький національний технічний університет (Україна);

РИБКА Євгеній, доктор технічних наук, професор, Національний університет цивільного захисту України (Україна);

РОМІН Андрій, доктор наук з державного управління, професор, Національний університет цивільного захисту України (Україна);

СЕМКО Володимир, доктор технічних наук, професор, Інституту будівництва факультету цивільної та транспортної інженерії Познанської Політехніки, Познань, (Польща);

SKATKOV Leonid, PhD, Ben Gurion University of Negev (Israel);

СУР'ЯНИНОВ Микола, доктор технічних наук, професор, Одеська державна академія будівництва та архітектури (Україна);

TURUTANOV Oleh, PhD, Comenius University (Slovakia)

Відповідальний секретар:

РАШКЕВИЧ Ніна, PhD, Національний університет цивільного захисту України (Україна)

Problems of Emergency Situations: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Харків : Національний університет цивільного захисту України, 2023. 464 с.

Видання містить матеріали міжнародної науково-практичної конференції «**Problems of Emergency Situations**», яка відбулася на базі Національного університету цивільного захисту України, за такими тематичними напрямками: запобігання надзвичайним ситуаціям; науково-практичні аспекти моніторингу та управління у сфері цивільного захисту; реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків; хімічні технології та інженерія, радіаційний та хімічний захист; екологічна безпека та охорона праці.

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету пожежної безпеки
(протокол № 8 від 17 квітня 2023 року).*

Соловійов І.І., Стрілець В.М. Аналіз ефективності застосування нових технічних засобів для підвищення ефективності підйому вибухонебезпечного предмету з глибини	286
Соловійов І.І., Стрілець В.М. Аналіз особливостей ліквідації надзвичайних ситуацій, пов'язаних з підводним розташуванням вибухонебезпечних предметів, в провідних країнах світу	288
Степанчук С.О. Збільшення часу розмінування радіаційно-забруднених територій за рахунок правильно підібраних засобів індивідуального захисту шкіри	290
Толкунов І.О., Іванець Г.В., Попов І.І. Математична модель щодо очищення території України від вибухонебезпечних предметів	292
Трегубов Д.Г., Дадашов І.Ф., Нуязін В.М., Христин О.В. Вплив кластерної природи речовини на ефективність гасіння горючих рідин	295
Федоряка О.І., Кустов М.В. Особливості програмної реалізації методу територіального розміщення пожежних підрозділів різної функціональної спроможності	297
Фещенко А.Б., Загора О.В. Обґрунтування вимог до ймовірності безвідмовної роботи типового фрагменту відомчої цифрової телекомунікаційної мережі	299
Kuziakın O., Saprykin R., Zaitsev R., Minakova K., Kirichenko M. Thermal-electric solar installation for energy supply in conditions of infrastructure damage	301
Leliuk S., Shepotko Ye., Minakova K., Zaitsev R., Kirichenko M. Testing of solar collector base model for emergency photovoltaic system	304
Shkoda D., Khrypunov M., Kirichenko M., Minakova K., Zaitsev R. Development of CdTe based fast switching structures for protection electronic equipment from artificial electromagnetic pulses	307

СЕКЦІЯ 4. ХІМІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНЖЕНЕРІЯ, РАДІАЦІЙНИЙ ТА ХІМІЧНИЙ ЗАХИСТ

Бойко Ю.М., Мельник В.Г., Луцак О.О., Ряба Н.С., Гришина К.В. Застосування досвіду реагування на радіаційні загрози на Чорнобильській АЕС та можливість їх впровадження при різних інцидентах на АЕС України	310
Гапон Ю.К., Кустов М.В., Михайловська Ю.В., Чиркіна М.А. Встановлення кінетичних закономірностей корозії труб зі сплавів Zr1Nb	313
Гапон Ю.К., Трегубов Д.Г., Слепужніков Є.Д., Харламов М.І. Гальванічне формування потрійних композиційних покриттів на основі вольфрама та молібдена	315
Горнескуль М.М., Кудін О.М., Андрющенко Л.А., Борисенко В.Г., Толстолуцький К.А. Вогнестійке захисне покриття з підсиленою адгезією до тканинної підкладки	317
Гуріна Г.І., Дружинін Е.І., Скрипинець А.В., Саєнко Н.В. Нові лакофарбові матеріали з низьким вмістом VOC Для зниження емісії токсичних розчинників	319
Данченко Ю.М., Андронов В.А., Олійник Г.С. Потенціометричні методи дослідження кислотно-лужних властивостей поверхні дисперсних матеріалів	321
Каращук В.В. Деякі актуальні питання у нормативно правових актах України з питань хімічної безпеки та захисту	323
Мазурчук С.М., Цанко Ю.В., Горбачова О.Ю., Цанко О.Ю. Технологія виготовлення та надійність фанери на сухих клеях	325
Макаренко В.С., Кіресєв О.О. Дослідження властивостей багатокомпонентних систем пожежогасіння на основі легких сипучих матеріалів	327

УДК 621.35: 614.8

**ГАЛЬВАНІЧНЕ ФОРМУВАННЯ ПОТРІЙНИХ КОМПОЗИЦІЙНИХ ПОКРИТТІВ
НА ОСНОВІ ВОЛЬФРАМА ТА МОЛІБДЕНА***Гапон Ю.К., к.т.н., доцент,**Трегубов Д.Г., к.т.н., доцент, докторант,**Слепужніков Є.Д., к.т.н.,**Харламов М.І., д.т.н., професор**Національний університет цивільного захисту України*

Розвиток технологій потребує вдосконалення технологічних властивостей металів, чого можна досягти лише шляхом розробки нових сплавів, покриттів на їх основі та способів їх отримання. Для створення новітніх прогресивних матеріалів з мультифункціональними властивостями вирішальним напрямком є впровадження технологій синтезу матеріалів, які поєднують велику кількість розвинутих технологічних властивостей, а саме: корозійну стійкість, мікротвердість, зносостійкість, каталітичну активність та ін.

Широкий спектр застосувань мають тугоплавкі покриття. Так, серед металів V періоду Мо має третє значення ентальпії випаровування – 659 кДж/моль, але найбільшу температуру плавлення – 2896 К; у VI періоді W має найбільші ентальпію випаровування та температуру плавлення – 851 кДж/моль та 3695 К, відповідно. Але індивідуальні покриття вольфрамом і молібденом отримати з водних розчинів неможливо через низьку перенапругу виділення водню та схильність цих покриттів до катодної пасивації. Тим не менш, їх можна наносити у вигляді сплаву співосадженням з металами підгрупи ферума (залізо, кобальт, нікель), які відносяться до IV періоду. Серед металів IV періоду кобальт має третє значення ентальпії випаровування – 423 кДж/моль, але шосте значення температури плавлення – 1768 К [1].

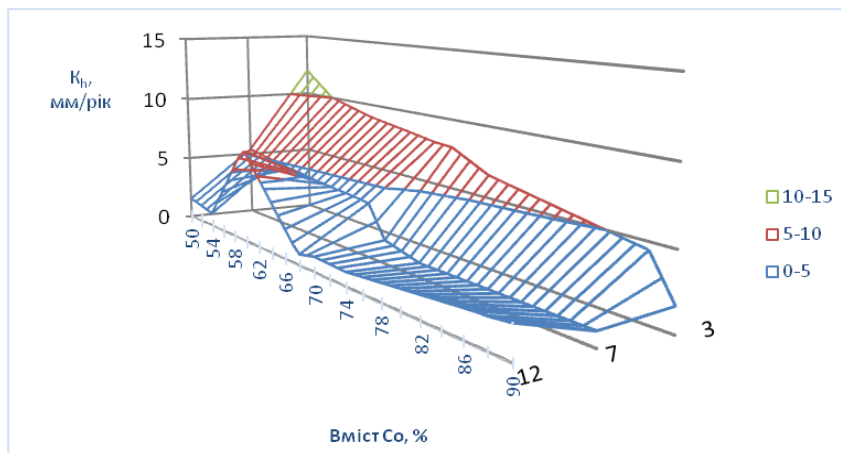
Технологічний процес синтезу сплаву Co-Mo-W включає в себе стадії: механічну підготовку поверхні деталі-основи, хімічне знежирення, хімічне травлення, приготування або корегування електроліту, безпосередній процес електроосадження сплаву кобальт-молібден-вольфрам на чорні або кольорові метали, а також фінальні операції промивання та сушіння.

Відповідно до обраної технології у ході досліджень формували покриття потрійними сплавами (компонент з тріади феруму – кобальт, а також тугоплавкі метали – вольфрам та молібден) на мідних та сталевих підкладках з комплексного амонійно-цитратного електроліту у гальваностатичному режимі за умови дії уніполярного імпульсного струму з регулюванням тривалості імпульсу (t_i) та пауз між ними (t_p), тобто регулювали й період повторення імпульсу.

Корозійну поведінку покриттів з потрійного сплаву Co-Mo-W у широкому діапазоні вмісту сплавотвірних металів оцінювали за допомогою глибинного показника швидкості корозії в середовищах різної кислотності на фоні 1М натрію сульфату. Різниця у корозійній активності покриттів різних відсоткових складів визначається тим, що вони отримані з електролітів різного компонентного складу, а тому мають різну структуру поверхні (рис. 1).

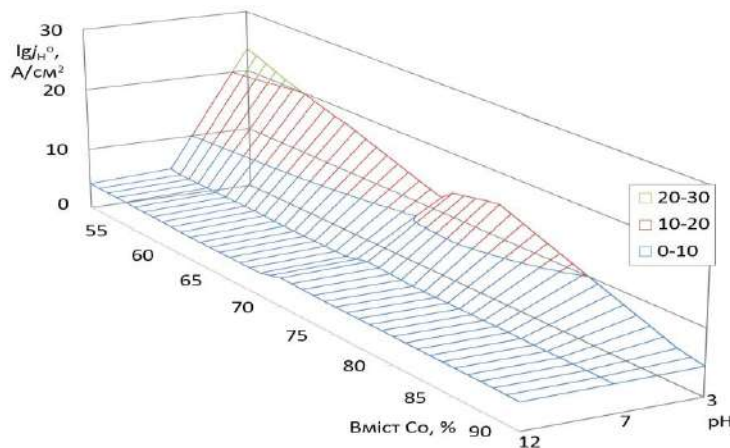
Як встановлено раніше, вольфрам та молібден проявляють себе у сплавах як антагоністичні метали, але є певні склади покриттів, де загальний вміст у сплаві залишається майже однаковим. Цей факт дає можливість оцінити корозійні характеристики покриттів з однаковим загальним вмістом тугоплавких компонентів на рівні 25–30 мас. % (що відповідає вмісту Co – 70–75 мас.%): сплав Co-Mo-W в кислому

середовищі більш стійкий і відноситься до 1 та 2 груп стійкості (дуже та вельми стійкі) в порівнянні з лужним – група 3 (стійкі матеріали).

Рис. 1. Залежність швидкості корозії покриттів зі сплаву Co–Mo–W від компонентного складу в присутності 1M Na₂SO₄ за pH = 3; 7; 12.

Каталітичну активність синтезованих покриттів зі сплаву Co–Mo–W тестували в реакції електролітичного виділення водню в середовищах з різним pH (рис. 2).

Рис. 2. Залежність густини струму обміну для покриття зі сплаву Co–Mo–W від компонентного складу за різної кислотності розчину (pH = 3; 7; 12).

Як показують дані наведеної графічної залежності, найбільш високі значення густини струму обміну для досліджуваних покриттів отримано у кислому середовищі (pH=3), тоді як в лужному і нейтральному цей показник знижується більш ніж на порядок. Для покриттів складу $\omega(\text{Mo+W})_{\text{заг}} \sim 30$ мас.% досягаються значення $j_{н^0}$ аналогічні характеристикам платиного електрода (і навіть дещо перевищують їх – 3,1 А/см²), що є наслідком прояву синергетичного ефекту у формуванні електрокаталітичних властивостей сплаву.

ЛІТЕРАТУРА

1. Hapon Y., Chyrkina M., Tregubov D., Romanova O. Co-Mo-W galvanochemical alloy application as cathode material in the industrial wastewater treatment processes. Forum. Materials Science. 2021. V. 1038. P. 251–257.